

**SUOMEN AKATEMIAN
ehdotus 14.10.2024
julkisen talouden suunnitelmaksi
2026-2029 (JTS)**

Suomen Akatemia

Sisällys

1.	Suomen Akatemian tehtävät ja strategia	3
2.	Suomen Akatemian toiminnan ja talouden suunnitelma 2026-2029	3
2.1.	Toiminnan tilannekatsaus 2024	3
2.2.	Akatemian tutkimusrahoitustoiminnan strateginen kehittäminen	4
3.	Tutkimusrahoituksen kehystaso ja kehittämissuunnitelma suunnitelmakaudella 2026-2029	5
3.1.	Tutkimusrahoituksen kehystaso 2026-2029	5
3.2.	Tutkimusrahoituksen kehittäminen.....	7
4.	Toimintamenomäärärahojen kehystaso ja kehittämissuunnitelma suunnitelmakaudella 2026-2029	8
5.	Liitteet	15
5.1.	Liitemuistio 1 - Momentti: 29.01.05.....	15
5.2.	Liitemuistio 2 - Momentti: 29.40.51	17
5.3.	Liitemuistio 3 - Momentti: 29.40.54.....	19

1. Suomen Akatemian tehtävät ja strategia

Suomen Akatemia on tieteen ja tutkimuksen asiantuntijaorganisaatio, joka kuuluu opetus- ja kulttuuriministeriön toimialaan. Akatemian tehtävänä on

- edistää tieteellistä tutkimusta ja tutkimusedellytyksiä sekä niiden hyödyntämistä rahoittamalla niitä ja osallistumalla kansainväliseen yhteistyöhön;
- toimia asiantuntijana tiedepolitiikan kehittämisessä ja toimeenpanossa;
- suorittaa muut asiantuntijatehtävät, joista säädetään valtioneuvoston asetuksella tai jotka opetus- ja kulttuuriministeriö sille antaa.

Suomen Akatemia koostuu lain määräämistä luottamuselimistä ja hallintovierastosta.

Akatemian yhteydessä toimii strategisen tutkimuksen neuvosto, jonka tehtävänä on rahoittaa pitkäjänteistä ja ohjelmamuotoista tutkimusta.

Akatemian hallituksen 5.6.2023 hyväksymän strategian mukaisesti Akatemia avaa uusia väyliä korkealaatuiseen, vastuulliseen ja vaikuttavaan tutkimukseen. Akatemian visio on *rohkeaa tiedettä Suomen ja maailman parhaaksi*.

Akatemian toiminnalla edistetään tieteellisiä läpimurtoja ja ratkaisuja yhteiskunnan hyväksi. Akatemia tukee tieteen uudistumista ja sen yhteiskuntaa uudistavaa voimaa. Akatemian rahoituksella korkeatasoinen osaaminen vahvistuu ja vaikuttaa.

Akatemian toimintaa ohjaavat avoimuus, läpinäkyvyys, luotettavuus sekä tasa-arvo ja yhdenvertaisuus.

2. Suomen Akatemian toiminnan ja talouden suunnitelma 2026-2029

2.1. Toiminnan tilannekatsaus 2024

Suomen Akatemia toimeenpanee strategiaansa ja toteuttaa maan hallitusohjelman, monivuotista tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen suunnitelmaa sekä opetus- ja kulttuuriministeriön ja Suomen Akatemian välistä tulossovimusta.

Akatemia osallistuu opetus- ja kulttuuriministeriön koko toimialan kattavaan Sivistyshallinto 2030 -uudistushankkeeseen ja uudistuksen toteuttamiseen 2023-2026. Akatemiaa koskeva laki uudistuu ja se astuu voimaan 1.3.2025. Lakimuutoksen tavoitteena on selkeyttää Akatemian hallinnollisia rakenteita sekä tukea Akatemian muutoskykyä.

Vuonna 2024 Akatemian tutkimusrahoitusvaltuus (mom. 29.40.51) 460,2 miljoonaa euroa kasvoi t&k-rahoituslain ja monivuotisen tutkimus- ja kehittämis-toiminnan rahoituksen suunnitelman mukaisesti.

Suomen Akatemian toimintamenojen näkymä on heikentynyt. Samanaikaisesti tutkimusrahoitusvaltuuden kasvaessa toimintamenojen määrä laskee. Hallitus-ohjelman mukainen valtionhallinnon tuottavuusohjelma on käynnistynyt tilanteessa, jossa Akatemian voimavarat ja tehtävät ovat olleet jo pitkään epätasapainossa.

Akatemia on sopeuttanut toimintaansa monin tavoin. Akatemia toteutti hallintoviraston laajan organisaatiouudistuksen vuonna 2024. Akatemian organisaatiomuutoksella ajanmukaistetaan, yksinkertaistetaan ja selkeytetään viraston rakennetta ja johtamisjärjestelmää sekä vahvistetaan Akatemian kykyä toimeenpanna strategiaansa ja sen vaatimia muutoksia. Organisaatiomuutos myös parantaa toiminnan kustannustehokkuutta ja sopeutumiskykyä sekä vahvistaa rahoitetun tutkimuksen vaikuttavuuden seuranta- ja arviointia sekä tiedolla johtamista.

Myös tutkimusrahoitustoiminnan kolmevuotinen muutosohjelma saatetaan loppuun vuonna 2024. Muutosohjelman tavoitteena on vähentää Akatemian tutkimusrahoitustoiminnan työvoimatarvetta, lisätä työn automatisointia ja parantaa työn tuottavuutta kehittämällä Akatemian prosesseja ja uudistamalla sähköinen asiointijärjestelmä. Sähköisen asiointijärjestelmän keskeytyksetön toiminta on kriittisen tärkeää Akatemian toiminnalle.

Akatemia on tehostanut toimitilojen käyttöä ja valmistautuu edelleen vähentämään toimitilojaan osallistuen valtion yhteisen työympäristön kehittämishankkeeseen.

2.2. Akatemian tutkimusrahoitustoiminnan strateginen kehittäminen

Suomen Akatemian tutkimusrahoitustoiminnan kehittäminen JTS-kaudella pohjautuu valtion tutkimus- ja kehittämisrahoituksen käytön monivuotisen suunnitelman päälinjauksiin. Akatemian keskeisenä roolina TKI-järjestelmässä on rahoittaa korkealaatuista uutta tietoa tuottavaa tutkimusta ja osaltaan mahdollistaa suomalaisen tiedeyhteisön kansainvälisyyttä. Akatemian kilpaillulla rahoituksella tuetaan myös tutkimuslähtöistä, tuloksiltaan julkista soveltavaa tutkimusta. Tavoitteena on saada aikaan täysin uutta, nykyistä ajattelua mullistavaa tietoa ja tieteellisiä läpimurtoja vapaan kilpailun kautta. Kilpailtu tutkimusrahoitus on tehokas tapa nostaa tutkimuksen laatua kansainvälisesti korkealle tasolle rahoituksen ohjautuessa parhaiksi arvioiduille hankkeille.

Tutkimusrahoituskokonaisuuden ajanmukaisuuden varmistamiseksi Akatemia toteuttaa JTS-kaudella rahoitusmuotojensa kokonaisuudistuksen. Uudistuksella vahvistetaan rahoituksen tavoitteellisuutta ja selkeytetään Akatemian rahoituksen roolia julkisen tutkimus- ja kehittämisrahoituksen kokonaisuudessa

Uudistuksen yhteydessä on myös tarpeen vähentää rahoitushakujen ja käsiteltävien hakemusten lukumäärää.

Valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024–2030 annetun lain mukaisesti Akatemia varautuu kehyskaudella kasvavaan tutkimusrahoitukseen. Tutkimusrahoituksen kehittämisessä Akatemia pyrkii tasapainoiseen ja vaikuttavaan kokonaisuuteen. Tutkimusrahoituksen kohdentamisessa Akatemian painopisteitä ovat:

- kilpailullinen, kansainvälinen, pitkäjänteinen ja uutta luova tutkimusrahoitus kasvaa osana t&k-rahoituksen tason kasvua
- osaamiskeskittymät ja tutkimusympäristöt vahvistuvat ja kehittyvät kansainvälisesti houkutteleviksi kokonaisuuksiksi
- temaattinen tutkimusrahoitus vahvistaa tutkitun tiedon vaikuttavuutta yhteiskunnassa.

3. Tutkimusrahoituksen kehystaso ja kehittämissuunnitelma suunnitelmakaudella 2026-2029

3.1. Tutkimusrahoituksen kehystaso 2026-2029

Julkisen talouden suunnitelman 2025–2028 (30.4.2024) mukaan Suomen Akatemian valtuutta korotetaan asteittain osana T&K-rahoituksen kokonaisuutta, ja valtuus nousee yhteensä 127 milj. eurolla vuoden 2024 kehystasosta vuoden 2027 kehystasoon verrattuna. Vuoden 2025 talousarviovalmistelussa (3.9.2024) tehdyin t&k-lisärahoituksen tarkistuksin Suomen Akatemian tutkimusrahoituksen myöntämisvaltuus olisi kehyskauden päättyessä lähes 590 miljoonaa euroa. Talousarvioiden 2024–2025 yhteydessä päätetyt t&k-lisärahoituksen käyttötarkoitukset on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1. Yhteenveto jo tehdyistä tk-rahoituksen kohdennuspäätöksistä

	2024 milj. euroa	2025 milj. euroa	2026, milj. euroa	2027 milj. euroa	2028 milj. euroa	2029 milj. euroa
TAE 2024 ja JTS 2024-2027, syksy 2023	55	45	45	45	45	45
Lippulaivarahoitus	40	30	30	30	30	30
Tutkitun tiedon vaikuttavuus (Proof of Concept)	10	10	10	10	10	10
Kansalliset tutkimusinfrastruktuurit	5	5	5	5	5	5
JTS 2025-2028,		30	50	110	110	110

kevät 2024						
Tutkimushankerahoituksen kasvattaminen		15	15	45	45	45
Yhteiskäyttöiset tutkimusinfrastruktuurit			20	50	50	50
Temaattiset tutkimusinfrastruktuurit		15	15	15	15	15
TAE 2025 , 3.9.2024		25	17	17	17	17
Kliininen tutkimus		10	10	10	10	10
Hyvinvointialueiden t&k-toiminnan vahvistaminen		8				
Tutkimushankerahoituksen kasvattaminen		7 *)	7	7	7	7

*) josta 5 milj euroa Suomen metsäbiomassoja koskeva tutkimus 2026-2029

Hankevaltuuden korotukseen sisältyy talousarviovalmistelussa vuosittain täsmennyviä kohdennuksia.

Suomen Akatemian ja opetus- ja kulttuuriministeriön välisen tulossopimuksen kaudelle 2024-2027 (15.1.2024) mukaan osaamiskeskittymien ja tutkimusinfrastruktuurien rahoituksen osuus Akatemian valtuudesta tulee olla enemmän kuin 18 prosenttia. Osuuden laskennassa otetaan huomioon lippulaivojen ja niiden USA-yhteistyön rahoitus sekä huippuyksikkö-, tutkimusinfrastruktuuri- ja EuroHPC-rahoitus.

Taulukossa 4 esitetään Akatemian valtuuden taso ja kohdentuminen eri käyttötarkoituksiin kehyspäätöksen 2024 (3.9.2024 tehdyin lisäyksiin) mukaisena.

Kilpailullisen, kansainvälisen, pitkäjänteisen ja uutta luovan tutkimusrahoitukseen kohdennetaan valtuutta noin 250-280 miljoonaa euroa vuosittain. Keskeiset rahoitusmuodot tältä osin ovat akatemiahanke ja akatemiatutkija sekä akatemiaprofessori, joka suunnitellaan avattavan haettavaksi joka kolmas vuosi. Osana akatemiahankkeiden rahoitusta Akatemia kohdentaa merkittävää rahoitusta **tohtorikoulutuksen vahvistamiseen** tulossopimuksen mukaisesti. Kehyskauden alkaessa tohtorikoulutuksen rahoitus akatemiahankkeissa on noin 42 miljoonaa euroa ja vuosina 2026-2027 tasoa nostetaan noin miljoonalla eurolla vuosittain. Kehyskauden lopulla painopistettä siirretään tutkijanuran myöhempisiin vaiheisiin.

Osaamiskeskittymiin ja tutkimusympäristöihin kohdennettava rahoitus karnavoidsaan erityisesti lippulaivaohjelmaan, huippuyksikköohjelmaan sekä tutkimusinfrastruktuurirahoitukseen. Lippulaivojen rahoitus pysyy kehyskaudella aiemmalla tasolla, ja sillä tuetaan myös kansainvälistä yhteistyötä lippulaivojen aloilla. Tutkimusinfrastruktuurirahoitus puolestaan kasvaa merkittävästi kevään 2024 kehyspäätöksen mukaisesti, ja Akatemia jatkaa EuroHPC-tutkimusympäristön kehittymistä tukevaa rahoitusta. Akatemia käynnistää myös uuden

huippuyksikköhaun, joka vahvistaa ja leventää korkeatasoisimman tutkimuksen kärkiä Suomessa.

Akatemia varautuu jatkamaan **yliopistojen profiloitumisen** tukea kehyskaudella 50 miljoonan euron vuosittaisella kohdennuksella.

Muun kuin edellä mainitun **temaattisen ja tutkimuksen vaikuttavuutta tukevan** rahoituksen taso säilytetään noin kymmenessä prosentissa kokonaisvaltuudesta. Akatemia jatkaa esikaupallisen soveltavan tutkimuksen rahoittamista (ns. proof of concept -vaihe) ja kehittää yhteistyötä ja rinnakkaisia rahoitusohjelmia Business Finlandin kanssa.

Aiemmillä kehyskausilla on ollut vakiintunut menettely, että tutkimusrahoitushakemusten käsittelyn, arvioinnin ja päätöksenteon kannalta olennaisen tärkeän tutkimusrahoituksen tietojärjestelmän (SARA) ylläpitoon ja kehittämiseen on kohdennettu momentin 29.40.51 valtuutta ja määrärahaa. Kehyslaskelmaan 2026–2029 ei saatujen ohjeiden mukaisesti sisälly valtuuden kohdentamista tutkimusrahoituksen tietojärjestelmien ylläpitoon ja kehittämiseen eikä vastaavaa rahoitustarvetta ole voitu ottaa huomioon myöskään toimintamenomäärärahoissa. Tutkimusrahoitustoiminnan välttämättömät tietojärjestelmäratkaisut ovat siten vailla rahoitusta. Valtiovarainministeriö on tältä osin viitanut käynnissä olevaan valtionavustusten kehittämisen hankkeeseen.

3.2. Tutkimusrahoituksen kehittäminen

Akatemia ehdottaa, että valtion t&k-rahoituksen tulevasta lisäyksestä Akatemian rahoitukseen kanavoidaan 55 miljoonaa euroa vuosittain. Lisäys vastaa noin 20 prosenttia siitä noin 280 miljoonan euron vuosittaisesta kokonaislisäyksestä, jolla valtion t&k-rahoituksessa tuetaan TKI-panosten 4 prosentin bkt-osuutta.

Akatemia ehdottaa, että lisärahoitusta kohdennetaan kehittämissuunnitelmassa sekä Akatemian tutkimusrahoituksen myöntämisvaltuuteen momentille 29.40.51 että strategisen tutkimuksen rahoituksen myöntämisvaltuuteen momentille 29.40.54.

Ehdotuksista on liitteenä perustelumuistiot ja kehittämissuunnitelman mukaiset kohdennukset esitetään taulukossa 5.

Yhteenveto Akatemian ehdotuksesta t&k-rahoituksen lisäysten kohdentamisesta on taulukossa 2.

Taulukko 2. Yhteenveto kehittämissuunnitelman lisäpanostuksista käyttötarkoituksittain.

	2026-2029, milj euroa
Kilpailullinen, kansainvälinen, pitkäjänteinen ja uutta luova tutkimushankerahoitus	45
Lippulaivaohjelma ja lippulaiva-alojen kv. yhteistyö	25
Huippuyksikköohjelma	25
Tutkimuksen hyödyntämisen rahoitus (proof of concept)	45
Rinnakkaiset ohjelmat Business Finlandin kanssa	10
Suurteholaskennan kyvykkyyksien vahvistaminen	40
Kansainvälisen tutkimusyhteistyön rahoitus	27
Jäsenmaksut ja hakemusarviointi	4
Yhteensä	221

4. Toimintamenomäärärahojen kehystaso ja kehittämissuunnitelma suunnitelmakaudella 2026-2029

Valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024–2030 annetun lain tavoitteena on parantaa valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen ennakoitavuutta ja pitkäjänteisyyttä. Laissa säädetään valtion talousarvioon vuosina 2024–2030 otettavien tutkimus- ja kehittämistoimintaan tarkoitettujen valtuuksien ja määrärahojen yhteismäärästä. Valtuuksien ja määrärahojen määrää lisätään tasaisesti vuosittain.

Jotta kasvavalla kilpailun kautta jaettavalla tutkimusvaltuudella voidaan saavuttaa tavoiteltu merkittävä TKI-toiminnan laadun ja vaikuttavuuden nostaminen, Akatemialla on oltava laadukkaat ja myös tehtävien lisääntymisen kattavat resurssit. Tämä tarve tunnistettiin TK-rahoituslaissa, jonka mukaan tutkimusrahoituksen nousun myötä lisäksi mahdollinen myöntövaltuuksien tasokorotus edellyttää myös riittävää lisärahoitusta Suomen Akatemian toimintamenoihin. T&K-rahoituksen kasvu ja sen monipuolistaminen lisäävät hallinnollista työkuormaa, erityisesti hakemusten käsittelyssä ja hallinnoinnissa, mikä vaatii lisää henkilöstöä ja resursseja. Ilman toimintamenomäärärahan lisärahoitusta henkilöstövähennykset ja toimintakulujen supistukset voivat vaarantaa Akatemian toiminnan vaikuttavuuden ja laadun.

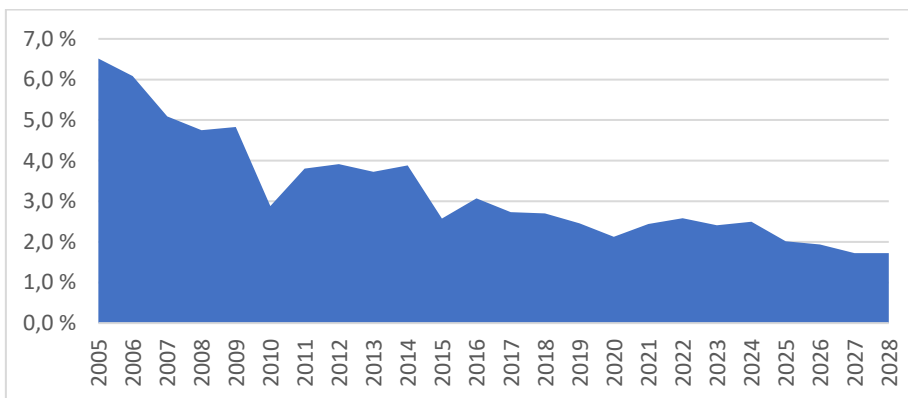
Suomen Akatemian vähentyneet toimintamenomäärärahat eivät riitä T&K-lain myötä kasvavien tehtävien hoitamiseen ja tutkimusrahoituksen kasvun hallintaan. Suomen Akatemian kautta jaettavan tutkimusvaltuuden määrä kasvaa 55

miljoonalla eurolla vuodelle 2025 sisältäen tarpeita useammille uusille rahoitushauille. Akatemia esittää vuoden 2026-2029 JTS miljoonan euron lisäystä vuosittain, jotta toimintaa voidaan sopeuttaa hallitusti ja laadukkaasti.

Rahoitushakemusten määrällisen kasvun hinnaksi on arvioitu noin miljoona euroa vuodessa. T&K-lisärahoituksesta aiheutuvien hakujen valmisteluun, yhteistyöhön ja viestintään sekä hakemusten käsittelyyn, arviointiin, päätöksentekoon ja hankehallintoon liittyvä työ lisääntyy arviolta noin 6–7 htv:tä, joka tarkoittaa suorina palkkakuluina arviolta 504 000–560 000 euroa vuodessa. Tämän lisäksi T&K-lisärahoituksesta aiheutuu välillisiä kustannuksia koko hallintovirastolle mm. yleiskustannukset ja tietojärjestelmämuutokset yhteensä noin 400 000–450 000 euroa vuodessa. Yhteensä siis lisäkustannusten arvioidaan olevan noin 904 000–1 010 000 euroa vuodessa 55 miljoonan euron valtuuslisäystä kohden.

Akatemia on kansainvälisesti verrattuna kustannustehokas tutkimusrahoittaja ja hoitaa jo nykyisin tehtävänsä erittäin pienellä toimintamenomäärärahojen osuudella verrattuna vastaavia tehtäviä hoitaviin muiden maiden organisaatioihin. Akatemian kansainvälisessä arvioinnissa todettiin, että verrokkimaiden mediaani toimintakulujen suhteesta tutkimusrahoitukseen on 5,6 %, kun Akatemian toimintakulujen suhde tutkimusrahoitukseen 2021 oli 2,2 %. Raportissa suositeltiin Akatemian toimintamenomäärärahojen tason nostamista. Vuoden 2021 jälkeen toimintamenomäärärahojen taso ei ole noussut, sen sijaan tutkimusrahoitus on kasvanut merkittävästi. Toimintakulujen suhde tutkimusrahoitukseen on pienentynyt entisestään ja jatkaa pienenemistä. Kasvaneiden ja yhä kasvavien tehtävien ja myöntövaltuuden toimeenpano sekä valtuuteen liittyvä muu hallinto on viime vuosina ollut mahdollista vain aiemmilta vuosilta siirtyneitä määrärahoja käyttämällä. Akatemian tilinpäätös on ollut alijäämäinen vuodesta 2019. Vuosien 2019–2023 alijäämät olivat yhteensä n. 6,4 milj. euroa. Hallitusohjelman mukainen valtionhallinnon tuottavuusohjelma on käynnistynyt tilanteessa, jossa Akatemian voimavarat ja tehtävät ovat olleet jo pitkään epätasapainossa.

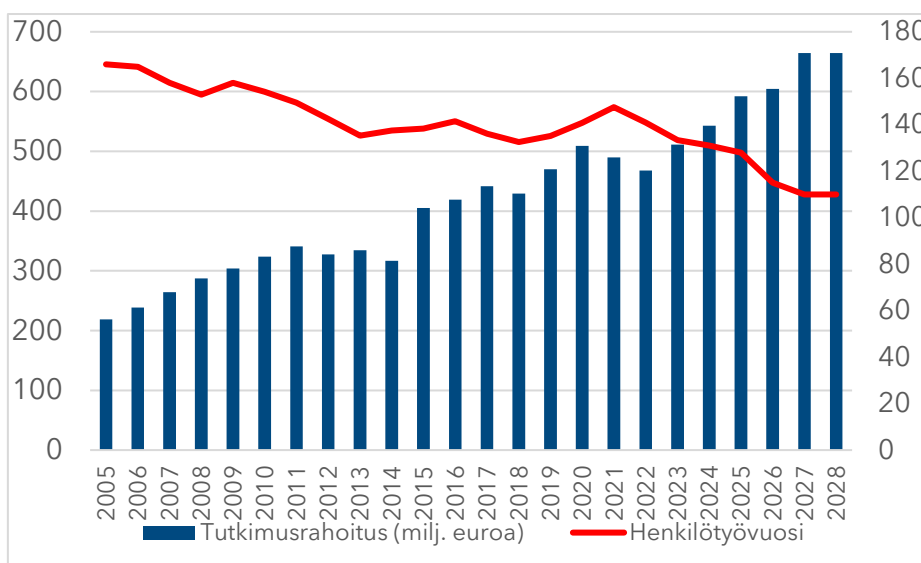
Akatemia on määrätietoisesti tasapainottanut tilannetta vähentämällä henkilöstöä, uudistamalla organisaatiotaan, karsimalla tehtäviä ja kehittämällä rahoituksen digitaalista myöntöprosessia. Myös toimitiloja on supistettu ja vuonna 2026 tullaan siirtymään valtion yhteiseen työympäristöön. Akatemia tulee jatkamaan sopeutustoimia, mutta jo nykyresursseilla vaarantuu tehtävien laadukas ja vaikuttava hoitaminen.

Kuva 1. Akatemian toimintamääräraha suhteessa tutkimusrahoitukseen (%) vv. 2005–2028 (kehysten mukainen ennuste).

2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
136,2	132,5	135,2	140,8	148	141	133,4	131	128	115	110

Taulukko 3. Suomen Akatemian hallintoviraston arvioitu henkilötövuosikehitys

Kuva 2. Suomen Akatemian tutkimusrahoitus (milj. euroa) ja kirjanpitoyksikön henkilötövuodet

Taulukko 4 - Toimintasuunnitelma (päätoksentekovolyymi) kehystason mukaan vuosille 2026-2029 (1000 euroa)

Kehyysuunnitelma	2023	Suunn. 2024	TAE 2025	TTS 2026	TTS 2027	TTS 2028	TTS 2029
1. Valtuus (mom. 29.40.51)	427 526	460 226	515 226	527 226	587 226	587 226	587 226
Kilpailullinen, kansainvälinen, pitkäjänteinen ja uutta luova tutkimusrahoitus			269 000	258 000	269 000	286 000	265 000
*Akatemiahankkeet, akatemiatutkijan rahoitus, kliinisen tutkijan rahoitus, ERA- ja EU-hakujen rahoitus			191 000	215 000	225 000	205 000	265 000
*Tohtorikoulutuksen vahvistaminen			42 000	43 000	44 000	45 000	0
*Akatemiaprofessorin rahoitus			36 000			36 000	
Osaamiskeskittymät ja tutkimusympäristöt				153 000	192 000	192 000	202 000
*Lippulaivat			30 500	30 000	45 000	45 000	45 000
*Lippulaiva-alojen kv yhteistyö			13 000	12 000	12 000	12 000	12 000
*Tutkimusinfrastruktuurit			40 000	40 000	45 000	50 000	50 000
*Yhteiskäyttöiset tutkimusinfrastruktuurit (tk-lisärahoitus)				20 000	50 000	50 000	50 000
*Huippuyksikköohjelmat			16 000	41 000	25 000	25 000	30 000
*EuroHPC			10 000	10 000	15 000	10 000	15 000
Temaattinen rahoitus ja tutkitun tiedon vaikuttavuus				54 450	59 450	49 450	54 450
*Tutkimuksen hyödyntämisen rahoitus PoC			10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
*Liikuntatutkimus			2 450	2 450	2 450	2 450	2 450
*Akatemian ja Business Finland:n yhteisohjelmat			10 000	10 000	15 000	5 000	10 000
*Suomen metsäbiomassoja koskeva tutkimus (tk-lisärahoitus)			7 000	7 000	7 000	7 000	7 000
*Hyvinvointialueiden TK-toiminnan vahvistaminen (tk-lisärahoitus)			8 000				
*Kliinisen tutkimuksen rahoitus (tk-lisärahoitus)			10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
*Temaattiset infrastruktuurit (tk-lisärahoitus)			15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Yliopistojen profiloitumisen rahoitus			50 000	50 000	50 000	50 000	50 000
Kansainvälinen rahoitusyhteistyö			10 000	10 276	15 276	8 276	14 276
Tietojärjestelmät			0	0	0	0	0
Jäsenmaksut ja hakemusarviointi			800	1 500	1 500	1 500	1 500
Strateginen tutkimusrahoitus - valtuus	2023	Suunn. 2024	TAE 2025	TTS 2026	TTS 2027	TTS 2028	TTS 2029
Temaattinen rahoitus ja tutkitun tiedon vaikuttavuus							
2. Strateginen tutkimusrahoitus - valtuus (mom. 29.40.54)			49 631	49 631	49 631	49 631	49 631
3. Valtiosopimuksiin perustuvat rah. osuudet kv-järjestöille (mom. 29.40.66)			27 713	27 713	27 713	27 713	27 713
4. Toimintamenot (mom. 29.40.05)	12 318	13 539	11 947	11 725	11 478	11 478	11 478
Yhteensä	439 844	473 765	604 517	616 295	676 048	676 048	676 048

Taulukko 5 - Toimintasuunnitelma (päätokeksentekovolyymi) kehittämissuunnitelman mukaan vuosille 2026-2029 (1000 euroa)

Kehittämissuunnitelma	2023	Suunn. 2024	TAE 2025	TTS 2026	TTS 2027	TTS 2028	TTS 2029
1. Valtuus (mom. 29.40.51)	427 526	460 226	515 226	560 000	605 000	650 000	695 000
Kilpailullinen, kansainvälinen, pitkäjän- teinen ja uutta luova tutkimusrahoitus				260 000	275 000	305 000	283 000
* Akatemiahankkeet, akatemiatutkijan rahoitus, kliinisen tutkijan rahoitus, ERA- ja EU-hakujen rahoitus				217 000	231 000	224 000	283 000
*Tohtorikoulutuksen vahvistaminen				43 000	44 000	45 000	0
*Akatemiaprofessorien rahoitus						36 000	
Osaamiskeskittymät ja tutkimusympäristöt				173 000	193 000	213 000	250 000
*Lippulaivat				40 000	44 000	40 000	50 000
*Lippulaiva-alojen kv yhteistyö				12 000	14 000	18 000	20 000
*Tutkimusinfrastruktuurit				40 000	40 000	50 000	55 000
*Yhteiskäyttöiset tutkimusinfrastruktuurit (tk-lisärahoitus)				20 000	50 000	50 000	50 000
*Huippuyksikköohjelmat				41 000	25 000	35 000	55 000
*Euro-HPC				10 000	10 000	10 000	10 000
*Suurteholaskennan kyvykkyyksien vahvistaminen				10 000	10 000	10 000	10 000
Temaattinen rahoitus ja tutkitun tiedon vaikuttavuus				59 450	64 450	64 450	84 450
*Tutkimuksen hyödyntämisen rahoitus PoC				15 000	20 000	20 000	30 000
*Liikuntatutkimus				2 450	2 450	2 450	2 450
*Akatemian ja Business Finland:n yhteisohjelmat				10 000	10 000	10 000	20 000
*Suomen metsäbiomassoja koskeva tutkimus (tk-lisärahoitus)				7 000	7 000	7 000	7 000
*Kliinisen tutkimuksen rahoitus (tk-lisärahoitus)				10 000	10 000	10 000	10 000
*Temaattiset infrastruktuurit (tk-lisärahoitus)				15 000	15 000	15 000	15 000
Yliopistojen profiloitumisen rahoitus				50 000	50 000	50 000	50 000
Kansainvälinen rahoitusyhteistyö				15 000	20 000	15 000	25 000
Tietojärjestelmät				0	0	0	0
Jäsenmaksut ja hakemuseräarviointi				2 550	2 550	2 550	2 550
Strateginen tutkimusrahoitus -valtuus	2023	Suunn. 2024	TAE 2025	TTS 2026	TTS 2027	TTS 2028	TTS 2029
Temaattinen rahoitus ja tutkitun tiedon vaikuttavuus							
3. Strateginen tutkimusrahoitus - valtuus (mom. 29.40.54)			49 631	59 000	59 000	59 000	59 000
3. Valtiosopimuksiin perustuvat rah. osuudet kv-järjestöille (mom. 29.40.66)			27 713	27 713	27 713	27 713	27 713
4. Toimintamenot (mom. 29.40.05)			11 947	12 947	13 947	14 947	15 947
Yhteensä	427 526	460 226	604 517	659 660	705 660	751 660	797 660

Taulukko 6 - Kehys- ja kehittämissuunnitelman erotus vuosille 2026-2029 (1000 €)

Kehittämissuunnitelma	TTS 2026	TTS 2027	TTS 2028	TTS 2029
1. Valtuus (mom. 29.40.51)	32 774	17 774	62 774	107 774
Kilpailullinen, kansainvälinen, pitkäjänteinen ja uutta luova tutkimusrahoitus	2 000	6 000	19 000	18 000
Osaamiskeskittymät ja tutkimusympäristöt	20 000	1 000	21 000	48 000
Temaattinen rahoitus ja tutkitun tiedon vaikuttavuus	5 000	5 000	15 000	30 000
Yliopistojen profiloitumisen rahoitus	0	0	0	0
Kansainvälinen rahoitusyhteistyö	4 724	4 724	6 724	10 724
Tietojärjestelmät	0	0	0	0
Jäsenmaksut ja hakemusarviointi	1 050	1 050	1 050	1 050
2. Strateginen tutkimusrahoitus - valtuus (mom. 29.40.54)	9 369	9 369	9 369	9 369
3. Valtiosopimuksiin perustuvat rah. osuudet kv-järjestöille (mom. 29.40.66)	0	0	0	0
4. Toimintamenot (mom. 29.40.01)	1 222	2 469	3 469	4 469
Yhteensä	43 365	29 612	75 612	121 612

Taulukko 7: Tutkimushankkeiden myöntämisvaltuuden (29.40.51) käytöstä (tutkimushankepäätökset) valtiolle aiheutuvat menot (1 000 euroa) kehyslaskelman mukaisesti

Tutkimushankkeiden myöntämisvaltuuden käytöstä valtiolle aiheutuvat menot (milj. euroa)

	2025	2026	2027	2028	2029	2030-	Yhteensä vuodesta 2025 lähtien
Ennen vuotta 2025 tehdyt sitoumukset	394,2	323,3	228,4	141,2	31,1	8,8	1 127,0
Vuoden 2025 sitoumukset	64,0	122,0	129,8	133,4	50,0	16,1	515,2
Vuoden 2026 sitoumukset	0,0	55,1	107,3	136,7	114,3	113,7	527,2
Vuoden 2027 sitoumukset	0,0	0,0	62,5	116,7	150,8	257,2	587,2
Vuoden 2028 sitoumukset	0,0	0,0	0,0	47,5	119,9	419,8	587,2
Vuoden 2029 sitoumukset	0,0	0,0	0,0	0,0	47,5	539,7	587,2
Yhteensä	458,2	500,4	528,0	575,5	513,7	1 355,3	3 931,1

Taulukko 8: Strategisen tutkimusrahoituksen tutkimushankkeiden myöntämisvaltuuden (29.40.54) käytöstä (tutkimushankepäätökset) valtiolle aiheutuvat menot (1 000 euroa) kehyslaskelman mukaisesti

Tutkimushankkeiden myöntämisvaltuuden käytöstä valtiolle aiheutuvat menot (milj. euroa)

	2025	2026	2027	2028	2029	2030-	Yhteensä vuodesta 2025 lähtien
Ennen vuotta 2025 tehdyt sitoumukset	59,6	40,8	18,5	0,0	0,0	0,0	118,9
Vuoden 2025 sitoumukset	0,0	16,5	16,5	16,5	0,0	0,0	49,6
Vuoden 2026 sitoumukset		0,0	16,5	16,5	16,5	0,0	49,6
Vuoden 2027 sitoumukset			0,0	16,5	16,5	16,5	49,6
Vuoden 2028 sitoumukset				0,0	16,5	33,1	49,6
Vuoden 2029 sitoumukset					0,0	49,6	49,6
Yhteensä	59,6	57,3	51,6	49,6	49,6	99,3	367,1

5. Liitteet

5.1. Liitemuistio 1 - Momentti: 29.01.05

ASIA: Pysyvä lisäys Suomen Akatemian toimintamenomäärärahaan

Ehdotus:

Momentille ehdotetaan 1 miljoonan euron lisäystä vuosittain.

Perustelut:

Valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024–2030 annetun lain tavoitteena on parantaa valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen ennakoitavuutta ja pitkäjänteisyyttä. Laissa säädetään valtion talousarvioon vuosina 2024–2030 otettavien tutkimus- ja kehittämistoimintaan tarkoitettujen valtuuksien ja määrärahojen yhteismäärästä. Valtuuksien ja määrärahojen määrää lisätään tasaisesti vuosittain.

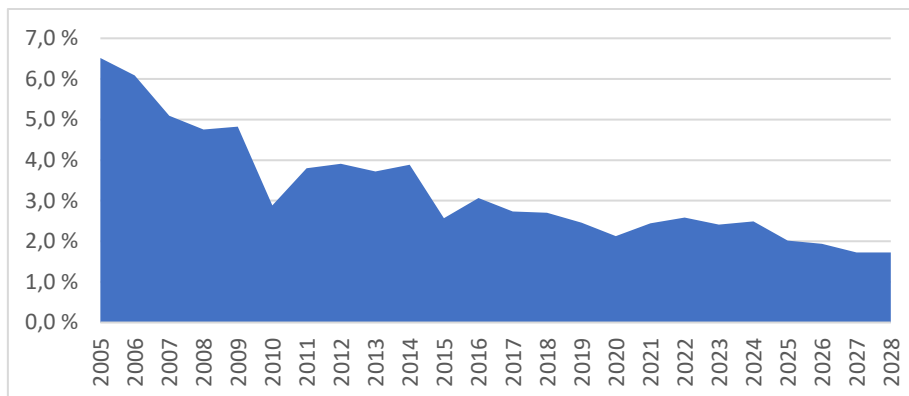
Jotta kasvavalla kilpailun kautta jaettavalla tutkimusvaltuudella voidaan saavuttaa tavoiteltu merkittävä TKI-toiminnan laadun ja vaikuttavuuden nostaminen, Akatemialla on oltava laadukkaat ja myös tehtävien lisääntymisen kattavat resurssit. Tämä tarve tunnistettiin TKI-rahoituslakiesityksessä, jonka mukaan tutkimusrahoituksen nousun myötä lisäksi mahdollinen myöntövaltuuksien tasokorotus edellyttää myös riittävää lisärahoitusta Suomen Akatemian toimintamenoihin. T&K-rahoituksen kasvu ja sen monipuolistaminen lisäävät hallinnollista työkuormaa, erityisesti hakemusten käsittelyssä ja hallinnoinnissa, mikä vaatii lisää henkilöstöä ja resursseja. Ilman toimintamenomäärärahan lisärahoitusta henkilöstövähennykset ja toimintakulujen supistukset voivat vaarantaa Akatemian toiminnan vaikuttavuuden ja laadun.

Suomen Akatemian vähentyneet toimintamenomäärärahat eivät riitä T&K-lain myötä kasvavien tehtävien hoitamiseen ja tutkimusrahoituksen kasvun hallintaan. Suomen Akatemian kautta jaettavan tutkimusvaltuuden määrä kasvaa 55 miljoonalla eurolla vuodelle 2025 sisältäen tarpeita useammille uusille rahoitushauille. Akatemia esittää vuoden 2026–2029 JTS miljoonan euron lisäystä vuosittain, jotta toimintaa voidaan sopeuttaa hallitusti ja laadukkaasti.

Rahoitushakemusten määrällisen kasvun hinnaksi on arvioitu noin miljoona euroa vuodessa. T&K-lisärahoituksesta aiheutuvien hakujen valmisteluun, yhteistyöhön ja viestintään sekä hakemusten käsittelyyn, arviointiin, päätöksentekoon ja hankehallintoon liittyvä työ lisääntyy arviolta noin 6–7 htv:tä, joka tarkoittaa suorina palkkakuluina arviolta 504 000–560 000 euroa vuodessa. Tämän lisäksi T&K-lisärahoituksesta aiheutuu välillisiä kustannuksia koko hallintovirastolle mm. yleiskustannukset ja tietojärjestelmämuutokset yhteensä noin 400 000–450 000 euroa vuodessa. Yhteensä siis lisäkustannusten arvioidaan olevan noin 904 000–1 010 000 euroa vuodessa 55 miljoonan euron valtuuslisäystä kohden.

Akatemia on kansainvälisesti verrattuna kustannustehokas tutkimusrahoittaja ja hoitaa jo nykyisin tehtävänsä erittäin pienellä toimintamenomäärärahojen osuudella verrattuna vastaavia tehtäviä hoitaviin muiden maiden organisaatioihin. Akatemian kansainvälisessä arvioinnissa todettiin, että verrokkimaiden mediaani toimintakulujen suhteesta tutkimusrahoitukseen on 5,6 %, kun Akatemian toimintakulujen suhde tutkimusrahoitukseen 2021 oli 2,2 %. Raportissa suositeltiin Akatemian toimintamenomäärärahojen tason nostamista. Vuoden 2021 jälkeen toimintamenomäärärahojen taso ei ole noussut, sen sijaan tutkimusrahoitus on kasvanut merkittävästi. Toimintakulujen suhde tutkimusrahoitukseen on pienentynyt entisestään ja jatkaa pienenemistä. Kasvaneiden ja yhä kasvavien tehtävien ja myöntövaltuuden toimeenpano sekä valtuuteen liittyvä muu hallinto on viime vuosina ollut mahdollista vain aiemmilta vuosilta siirtyneitä määrärahoja käyttämällä. Akatemian tilinpäätös on ollut alijäämäinen vuodesta

2019. Vuosien 2019–2023 alijäämät olivat yhteensä n. 6,4 milj. euroa. Hallitusohjelman mukainen valtionhallinnon tuottavuusohjelma on käynnistynyt tilanteessa, jossa Akatemian voimavarat ja tehtävät ovat olleet jo pitkään epätasapainossa.

Kuva 1. Akatemian toimintamenomääräraha suhteessa tutkimusrahoitukseen (%) vv. 2005–2028 (kehyksen mukainen ennuste).

Akatemia on määrätietoisesti tasapainottanut tilannetta vähentämällä henkilöstöä, uudistamalla organisaatiotaan, karsimalla tehtäviä ja kehittämällä rahoituksen digitaalista myöntöprosessia. Myös toimitiloja on supistettu ja vuonna 2026 tullaan siirtymään valtion yhteiseen työympäristöön. Akatemia tulee jatkamaan sopeutustoimia, mutta jo nykyresursseilla vaarantuu tehtävien laadukas ja vaikuttava hoitaminen.

2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
136,2	132,5	135,2	140,8	148	141	133,4	131	128	115	110

Taulukko 1. Suomen Akatemian hallintoviraston arvioitu henkilötyövuosikehitys

Määrärahatarpeet/-vaikutukset (1 000 euroa):

Vuosi 2026	Vuosi 2027	Vuosi 2028	Vuosi 2029	Vuodet yhteensä
1 222	2 469	3 469	4 469	11 629

5.2. Liitemuistio 2 - Momentti: 29.40.51

ASIA: TK-lisärahoituksen kohdentaminen Suomen Akatemian valtuuteen

Ehdotus:

Akatemia esittää momentin 29.40.51 valtuuden nostamista vuonna 2026 44,774 miljoonaa euroa; vuonna 2027 89,774 miljoonaa euroa; vuonna 2028 134,774 miljoonaa euroa ja vuonna 2029 179,774 miljoonaa euroa verrattuna vuoden 2025 kehyksen mukaiseen valtuustasoon (515 226 000 euroa).

Määräraha vaikutukset on esitetty alla.

Perustelut:

Valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024–2030 annetun lain tavoitteena on parantaa valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen ennakoitavuutta ja pitkäjänteisyyttä. Kehyskaudelle tehtyjen lisäysehdoitusten pohjana ovat mainitun lain lisäksi Petteri Orpon hallituksen ohjelma ja valtion tutkimus- ja kehittämisrahoituksen käytön monivuotinen suunnitelma. Ehdotetun lisärahoituksen Akatemia kohdentaisi seuraavasti:

Lippulaivaohjelma

- vahvistaa osaamiskeskittymiä sekä mahdollistaa kaikkein korkealaatuisimmiksi arvioitujen osaamiskeskittymien nousun globaaliin kärkeen
- lippulaivat ovat monipuolisella rahoitus pohjalla toimivia ekosysteemejä, joiden merkitys yksityisten t&k-investointien vivuttajana on poikkeuksellisen suuri

Tutkimuksen hyödyntämisen rahoitus (proof of concept)

- tukee esikaupallista soveltavaa tutkimusta, joka tähtää elinkeinoelämän ja yhteiskunnan uudistumiseen, perustuu tieteelliseen edelläkävijyyteen ja edistää tutkimustulosten laajaa hyödyntämistä

Rinnakkaiset ohjelmat Business Finlandin kanssa

- monipuolistaa ja kehittää suomalaisia TKI-ekosysteemejä

Rahoitus huippuyksikköohjelmaan ja muuhun kilpailulliseen, kansainväliseen ja uutta luovaan tutkimukseen

- vahvistaa ja laventaa osaamiskeskittymien tärkeänä pohjana olevaa kaikkein korkealaatuisinta tutkimusta ja parantaa kansainvälisesti kiinnostavien tieteellisten läpimurtojen todennäköisyyttä
- kasvattaa t&k-osaamista ja t&k-osaajien määrää, mikä tukee tuottavuuskasvua Suomessa
- valtuuden kasvattaminen mahdollistaa tutkijanurien vahvemman tukemisen myös tohtorikoulutuksen jälkeisissä vaiheissa monivuotisen suunnitelman linjausten mukaisesti.

Rahoitus suurteholaskennan kyvykkyyksiin

- osana kansallisia investointeja LUMI-supertietokoneeseen rakentamaan suurteholaskennan kyvykkyyksiä ja silloittamaan suomalaiset tutkijat kansainvälisiin tutkimusyhteisöihin ja -hankkeisiin
- kehyskaudella suunniteltavalla uudella rahoituksella voidaan tukea LUMI:n seuraajan ympärille rakentuvaa ekosysteemiä, joka tarjoaa palveluja, ohjelmistojen kehitystä ja koulutusta kaikkien t&k-toimijoiden tueksi

Kansainvälisen tutkimusyhteistyön rahoitus

- tukee suomalaisen tiedeyhteisön menestystä EU-rahoituksen hakemisessa

Määrärahatarpeet (1 000 euroa) yhteensä momentille 29.40.51:

2026	2027	2028	2029	Myöh. vuodet yhteensä
1 639	8 099	15 898	32 191	163 269

5.3. Liitemuistio 3 - Momentti: 29.40.54

ASIA: Strategisen tutkimuksen neuvoston myöntövaltuuden korottaminen

Ehdotus:

Strategisen tutkimuksen vuosittaisiin rahoituspäätöksiin käytettävissä olevaa valtuutta ehdotetaan pysyvästi korotettavaksi 9,4 miljoonalla eurolla, eli 49,6 miljoonasta eurosta (vuoden 2025 kehystaso) 59 miljoonaan euroon.

Perustelut:

Strategisen tutkimuksen neuvoston tehtävänä on rahoittaa tutkimusta, jonka avulla etsitään konkreettisia ratkaisuja suuriin ja monitieteistä otetta vaativiin yhteiskunnallisiin haasteisiin sekä tuetaan suomalaisen yhteiskunnan uudistumista. Neuvoston myöntövaltuus on pysynyt samalla tasolla kymmenen vuoden ajan strategisen tutkimuksen rahoitusinstrumentin perustamisesta saakka vuoden 2024 loppuun. Nyt vuodesta 2025 alkaen rahoitusta leikataan 6 miljoonaa euroa ja vuotuiseksi myöntövaltuudeksi jäisi 49,6 miljoonaa euroa.

Strategisella tutkimuksella tuetaan suomalaisen yhteiskunnan uudistamista ja vahvistetaan tieteenalarajat ylittävää yhteistyötä. Strategisen tutkimuksen rahoitusinstrumentin ulkopuoliossa arvioinnissa (VN Teas-hanke: Kivistö ym. 2022, <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-487-3>) todettiin instrumentin täyttäneen siihen kohdistetut odotukset ja samalla luoneen uudenlaista, vuorovaikutteisempaa tutkimuskulttuuria. CSC:n toteuttamassa tuoreessa analyysissä todettiin STN-tutkimus myös tieteellisesti poikkeuksellisen vaikuttavaksi ([CSC:n toteuttama bibliometrinen analyysi 2024](#)). VN Teas -arvioinnissa tunnistettiin kuitenkin tiettyjä kehittämiskohteita suhteessa elinkeinoelämään, kansainväliseen yhteistyöhön ja tiedonhyödyntäjien tiiviimpään sitouttamiseen. Tämän perusteella strategisen tutkimuksen neuvostolle esitetään tieteellisesti ja yhteiskunnallisesti ansiokkaaksi arvioidun toiminnan turvaamiseksi aieman myöntövaltuuden palauttamista sekä lisävaltuutta käytettäväksi:

- rahoitettavien hankkeiden kansainvälisen ja elinkeinoelämäyhteistyön vahvistamiseen
- rahoitettavien hankkeiden toteuttaman, sidosryhmien kanssa tehtävän yhteiskehittämisen ja vaikuttavuustyön vahvistamiseen
- rahoitettavien hankkeiden tutkimustulosten pohjalta tehtävään kehitystyöhön kohti kaupallisia ratkaisuja ja yhteiskunnallisia innovaatioita.

Valtuuden ja määrärahan tarkistuksen avulla strategisen tutkimuksen rahoitusinstrumentti pystyy entistä kokonaisvaltaisemmin vastaamaan odotuksiin tutkimustiedon vaikuttavuuden lisäämisestä ja elinkeinoelämäyhteistyön vahvistamisesta. Strategisen tutkimuksen hankkeiden kansainvälisellä tutkimusyhteistyöllä vahvistetaan sellaista kansainvälistä politiikkavaikuttamista, jolla on liittymäkohtia suomalaiseen yhteiskuntaan. Panostamalla entistä vahvemmin yhteiskehittämiseen ja vuoropuheluun parannetaan sidosryhmien sitoutuneisuutta yhteisten päämäärien tavoitteluun ja tutkimustulosten hyödyntämiseen. Elinkeinoelämäyhteistyö edistää tutkimustulosten laajempaa hyödyntämistä ja tukee uusien innovaatioiden, palveluiden ja toimintamallien kehittämistä. Tukemalla tulosten kehitystä kohti käytännön sovelluksia laajennetaan strategisen tutkimuksen vaikuttavuuskenttää.

Mikäli valtuustasoa ei palauteta aiemmalle tasolle (55,6 M €), jää rahoitusmuodon tieteellinen ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus sekä sektorirajat ylittävä yhteistyö aiempaa suppeammaksi. Esitetty valtuuden korotus 59 M euroon puolestaan mahdollistaa vastaamisen suosituksiin, joita ulkopuolisessa arvioinnissa annettiin strategisen tutkimuksen rahoitusinstrumentin kehittämiseen vaikuttavuustyön ja elinkeinoelämäyhteistyön vahvistamiseksi. Jos rahoitettujen tutkimushankkeiden vaikuttavuustyötä ei pystytä tukemaan nykyistä enemmän, kansainvälisen tieteellisen ja tiedepoliittisen vaikuttavuuden vahvistuminen riskeerataan. Innovaatioiden syntyä ja kilpailukykyä vahvistavaa potentiaalia jää hyödyntämättä, jos ei pystytä tarjoamaan rahoituksellisia väyliä kohti tulosten kaupallistamista ja soveltamista. Kaiken kaikkiaan strategisen tutkimuksen vuosittaisiin rahoituspäätöksiin käytettävissä olevaa valtuutta ehdotetaan

pysyvästi korotettavaksi hallitusohjelman ja TK-rahoituslain hengen mukaisesti 9 369 000 eurolla (49 631 000 eurosta 59 000 000 euroon).

Määrärahatarpeet/-vaikutukset (1 000 euroa):

Vuosi 2026	Vuosi 2027	Vuosi 2028	Vuosi 2029	Myöh. vuodet yhteensä
0	3 123	6 246	9 369	18 738